

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2003
IV. volební období

643

návrh

poslanců Jiřího Pospíšila a dalších

zákon
ze dne2003,

kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Čl. I

Změna občanského soudního řádu

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 36/1967 Sb., zákona č. 158/1969 Sb., zákona 49/1973 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 133/1982 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 328/1991 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 263/1992 Sb., zákona ČNR č. 24/1993 Sb., zákona č. 171/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 152/1994 Sb., zákona č. 216/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 247/1995 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 31/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 269/1996 Sb., zákona č. 202/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 91/1998 Sb. a zákona č. 165/1998 Sb., dále č. 326/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 2/2000 Sb., zákona č. 46/2000 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 27/2000 Sb. a 105/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona 204/2000 Sb., zákona 220/2000 Sb., zákona 227/2000 Sb., zákona 367/2000 Sb., zákona 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 137/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 317/2001 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 276/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 476/2002 Sb. a zákona č. 88/2003 Sb. se mění takto:

1. § 205a odst. 1 zní: „(1) Skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže
 - a) se týkají podmínek řízení, věcné příslušnosti soudu, vyloučení soudce (přisedícího) nebo obsazení soudu;
 - b) jimi má být prokázáno, že v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci;
 - c) jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně;

- d) se týkají okolností, které byly soudem prvního stupně zjevně přehlédnuty nebo které jím byly zjevně považovány za nerozhodné;
 - e) nemohly být před soudem prvního stupně uplatněny v důsledku procesní vady v řízení před ním;
 - f) nemohly být před soudem prvního stupně uplatněny bez zavinění účastníka, který je uplatňuje.“
2. § 213 odst. 2 zní: „Odvolací soud zopakuje nebo doplní dokazování v rozsahu, v jakém je to pro rozhodnutí o věci třeba. Pokud odvolací soud má za to, že důkazy, které provedl soud prvního stupně, je třeba hodnotit jinak, vždy je zopakuje. Dokazování doplní nebo zopakuje odvolací soud sám, § 39 platí obdobně. Rovněž § 118a platí obdobně.“
3. § 216 odst. 1 zní: „Ustanovení § 92, 97 a 98 pro odvolací řízení platí, jen pokud jsou ohledně skutečností a důkazů vztahujících se k úkonům účastníků podle těchto ustanovení splněny podmínky § 205a nebo pokud důvodnost úkonu účastníka plyne již ze skutečností uvedených a důkazů provedených v řízení před soudem prvního stupně a úkon nemohl být před soudem prvního stupně učiněn bez zavinění účastníka, který jej činí.“
4. § 216 odst. 2 zní: „V odvolacím řízení lze uplatnit nový nárok, jen pokud jsou ohledně skutečností a důkazů vztahujících se k tomuto nároku splněny podmínky § 205a nebo pokud důvodnost nároku plyne již ze skutečností uvedených a důkazů provedených v řízení před soudem prvního stupně a nárok nemohl být před soudem prvního stupně uplatněn bez zavinění účastníka, který jej uplatňuje.“
5. § 220 odst. 1 zní: „Odvolací soud změní rozhodnutí, jestliže rozhodnutí soudu prvního stupně není věcně správné.“
6. V § 220 se odstavec 2 zrušuje.
Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 2.
7. § 221 odst. 1 zní: „(1) Namísto toho, aby rozhodnutí soudu prvního stupně změnil, odvolací soud je zruší, jestliže:

- a) je třeba napravit zásadní procesní vadu řízení před soudem prvního stupně spočívající v tom, že
1. soud prvního stupně zcela nedostatečně zjistil skutkový stav věci a toto zjištění je pro skončení řízení ve věci potřeba; za zcela nedostatečné zjištění skutkového stavu se nepovažuje, pokud soud prvního stupně v řízení před ním vedeném řádně zjistil skutkový stav pro účely právního posouzení věci, ke kterému dospěl, a soud odvolací má za to, že toto právní posouzení je nesprávné a že proto je třeba prokazovat jiné skutečnosti, než jaké byly prokazovány v řízení před soudem prvního stupně, nebo
 2. rozhodnutí je zcela nepřezkoumatelné pro jeho naprostou nesrozumitelnost nebo pro naprostý nedostatek důvodů, má-li být odůvodněno,
- b) řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo že rozhodoval věcně nepřislušný soud nebo vyloučený soudce anebo že soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát,
- c) soud nepřibral za účastníka toho, kdo měl být účastníkem,
- d) soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení,
- e) byl odvoláním napaden rozsudek pro zmeškání nebo pro uznání,
- f) byl odvoláním napaden částečný nebo mezitímní rozsudek a nápravy jeho nesprávnosti nelze dosáhnout jeho změnou.“
8. V § 221 odst. 3 se slova „nebyl dodržen závazný právní názor (§ 226 odst. 1, § 235h odst. 2 věta druhá a § 243d odst. 1) nebo že“ vypouštějí.

Čl. II.

Přechodná ustanovení

Odvolací řízení zahájená před účinností tohoto zákona se dokončí podle tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Čl. III.

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2005.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

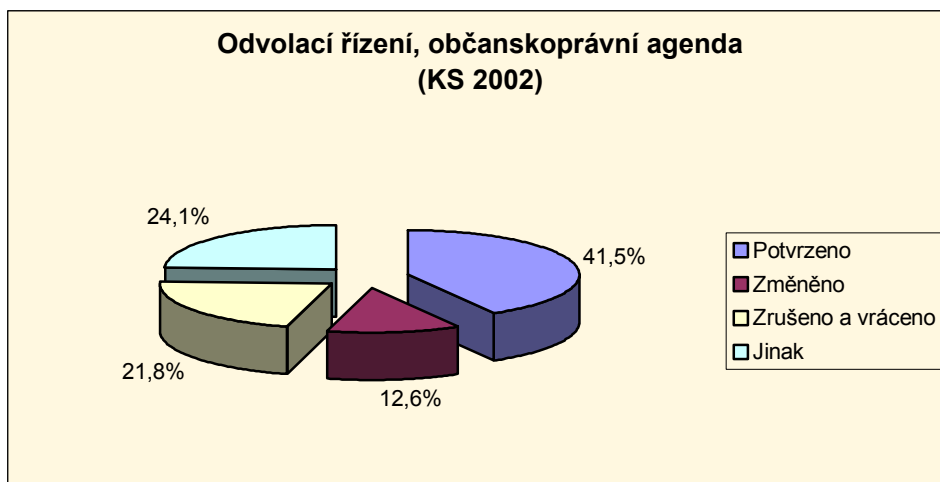
Občanské právo procesní České republiky upravuje řádné a mimořádné opravné prostředky. Řádnými opravnými prostředky lze napadnout v zákonem stanovených případech nepravomocná rozhodnutí a mimořádnými opravnými prostředky pravomocná rozhodnutí. Odvolání je řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí soudu prvního stupně (§ 201 OSŘ) s výjimkami stanovenými v § 202 OSŘ a s výjimkou rozhodnutí ve věcech, ve kterých je v prvním stupni příslušný Nejvyšší soud ČR.

Současná právní úprava odvolacího řízení v občanském soudním řízení zakotvuje neúplný apelační systém, kdy odvolací soud při přezkumu napadeného rozhodnutí a řízení předcházejícího vydání tohoto rozhodnutí není oprávněn přihlížet k novým skutečnostem a novým důkazům s úzce taxativně vymezenými výjimkami v 205a OSŘ. Neúplný apelační systém umožňuje odvolacímu soudu napadené rozhodnutí potvrdit, změnit anebo zrušit.

Odvolací soud je rovněž soudem skutkové instance, tedy soudem apelačním, který může buď sám, nebo prostřednictvím soudu prvního stupně anebo prostřednictvím dožádaného soudu provádět dokazování. (viz Bureš/Drápal/Mazanec, Občanský soudní řád. Komentář, 6 vyd., Praha 2003, str. 967, bod 1., komentář k § 213 OSŘ). Smysl dokazování je ovšem dnes „dán charakterem přezkumného řízení; odvolacímu soudu jeho právo provádět dokazování slouží k tomu, aby mohl prověřit správnosti skutkových zjištění a skutkového závěru soudu prvního stupně.“ (tamtéž).

Praktickým dopadem platné právní úpravy je vysoký počet zrušujících rozhodnutí odvolacích soudů (viz následující graf) a to, že soudní spory často probíhají mezi jednotlivými instancemi opakovaně – rozhodnutí soudu prvního stupně je odvolacím soudem jednou či dvakrát zrušeno, než dojde k jeho potvrzení; pokud se do „hry“ zapojí i řízení před odvolacím soudem, setkáváme se nezdědkou se situacemi, kdy ve věci bylo vydáno třikrát či čtyřikrát rozhodnutí, které bylo následně zrušeno. Důsledkem je v řadě případů neúnosná délka řízení a důvodný pocit účastníků, že nemohou v reálném čase dosáhnout konečného

rozhodnutí ve věci. Na tyto zásadní nedostatky českého procesního práva poukazují zprávy prakticky všech expertů, kteří se v rámci příprav vstupu České republiky do Evropské unie fungováním české justice v oblasti občanského řízení soudního zabývali. I ministerstvo spravedlnosti ve své „Konceptci stabilizace justice“ z počátku roku 2004 uvádí, že je třeba posílit rychlost dosažení meritorního rozhodnutí a že jednou z metod k dosažení tohoto cíle je posílení apelačního principu (viz str. 20-21, 23 „Konceptce...“).

Zdroj: Návrhy reformy české justice na základě průzkumu soudů německými a anglickými experty v roce 2003, Twinning Project CZ 01/IB/JH/01 Judicial Reform and Court Management Czech Republic – Germany – United Kingdom, Praha 2004, str. 7.

2. Hlavní principy navrhované právní úpravy

V právních řádech stabilizovaných západních demokracií vychází právní úprava odvolacího řízení (tj. vztahu mezi soudem první instance a soudem odvolacím) zpravidla tak či onak ze zásady apelační, která je v různých státech v různé míře modifikována zásadou kasační.¹ Například ve Francii existuje systém založený téměř výhradně na zásadě apelační, zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně není v podstatě možné a odvolací soud vždy rozhoduje ve věci samé a plnohodnotně posuzuje jak skutkové, tak právní aspekty věci v rozsahu, v jakém bylo rozhodnutí soudu první instance napadeno. V Německu je vůdčí zásada apelační (v podobě systému neúplné apelace) velmi omezeně modifikována možností zrušit v taxativně vymezených případech rozhodnutí první instance. I zde však je odvolací soud v zásadě plnohodnotnou skutkovou a právní instancí. Navíc je pro zrušení rozhodnutí podle nové německé úpravy platné od 1.1.2002 nezbytnou podmínkou zásadně návrh

¹ Informace v tomto odstavci byly čerpány krom jiného z materiálu Parlamentního institutu „Právní úprava apelačního řízení v některých státech“, duben 2004.

některého z účastníků na zrušení. Procesní úprava odvolacího řízení v kanadské provincii Ontario rovněž vychází z principu, že odvolací soud rozhodnutí neruší, nýbrž zásadně potvrzuje a mění; zrušit rozhodnutí lze pouze za situace, kdy „rozhodnutí soudu první instance způsobilo výraznou křivdu nebo justiční omyl“. V rakouské právní úpravě (rovněž založené na systému neúplné apelace) je možnost zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně připuštěna ve větší míře, i zde však platí, že odvolací soud může zásadně ve věci rozhodnout sám a sporné skutečnosti sám posoudit.

Navrhovaný zákon je dílčí novelou občanského soudního řádu, která si v první řadě klade za cíl zrychlit řízení před soudy první a druhé instance tím, že až na výjimky zabrání rušení rozsudků soudů první instance odvolacími soudy. Novela si neklade za cíl komplexní změnu pravidel a principů občanského soudního řízení. Jejím záměrem je zlepšit alespoň dílčím způsobem stávající neuspokojivý stav do doby, než bude přijat nový civilní procesní kodex, který bude plně reflektovat moderní trendy v procesním právu projevující se ve stabilizovaných západních demokraciích. Před zavedením případné nové komplexní úpravy občanského soudního řízení je také třeba ověřit klíčové prvky těchto nových trendů v soudní praxi.

Základním principem navrhovaného zákona je, že rozhodovaná věc by měla projít každou z instancí soudní soustavy zásadně (až na relativně úzce stanovené výjimky) pouze jednou. To znamená, že odvolací soud by v řízení o odvolání zpravidla pouze potvrzoval nebo měnil rozhodnutí soudu prvního stupně, avšak až na taxativně stanovené výjimky by je nemohl zrušit. Odvolací soud se tedy – na rozdíl od současného stavu – stane plnohodnotnou skutkovou instancí v tom smyslu, že bude nejen ověřovat postup soudu prvního stupně, nýbrž, dospěje-li k závěru, že odvolací soud postupoval z těch či oněch důvodů nesprávně, sám zjistí dokazováním skutkový stav tak, aby mohl ve věci s konečnou platností rozhodnout. Navrhovaný zákon tedy omezuje uplatnění zásady dvojinstančnosti řízení, kterou byla vedena doktrína civilního práva procesního po celou dobu dosavadního fungování demokratického právního státu v České republice po roce 1989 a která (třebaže vykazuje některá pozitiva, zejména zajišťuje detailní skutkové i právní posouzení věci a vede k souladnosti rozhodnutí soudů prvního stupně a soudů odvolacích) ve svém celku vykazuje slabinu právě v tom, že její uplatňování v praxi neúnosně prodlužuje délku soudních řízení, formalizuje je a vede k jejich nesrozumitelnosti pro účastníky řízení.

Námítka, že omezením zásady dvojinstančnosti dojde k porušení ústavně zakotveného práva na spravedlivý proces, není důvodná. Listina základních práv a svobod ji explicitně mezi základními procesními zásadami (čl. 36 až 40 LZPS) nezmiňuje. Ústavní soud nikdy nejudikoval, že zásada dvojinstančnosti jako taková je součástí práva na spravedlivý proces, pouze v některých judikátech uvedl, že (v kontextu platné procesní úpravy) porušení zásady dvojinstančnosti vedlo ve svých důsledcích k zásahu do práva na spravedlivý proces (viz zejména nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 336/99). Je samozřejmé, že by bylo porušením práva na spravedlivý proces, pokud by soudy vydávaly tzv. překvapivé rozsudky, např. na základě důkazů, k nimž se některý z účastníků nemohl vyjádřit. Navrhovaný zákon však stanovuje, že odvolací soud rozhodne po řízení před ním vedeném, v rámci něhož důkazy, které odvolací soud hodnotil jinak než soud prvního stupně, budou zopakovány (tj. je zde důsledně chráněna zásada přimosti soudního řízení), účastníci řízení budou mít možnost navrhnout důkazy nové, pokud tak učinit nemohli před soudem prvního stupně v důsledku jeho chybného postupu (princip neúplné apelace se zachovává, avšak určitým způsobem se rozšiřují možnosti uvádět nové skutečnosti a nové důkazy), a budou mít možnost se k těmto důkazům vyjádřit (tato samozřejmá zásada plyne již z platné právní úpravy), přičemž soud je povinen účastníky průběžně informovat o svých pracovních závěrech ve vztahu ke skutkovému a právnímu posouzení věci (§ 118a OSŘ, v odvolacím řízení pak podle nově zaváděné čtvrté věty § 212 odst. 2 OSŘ, která výslovně zakotvuje obdobné užití § 118a OSŘ). Oslabení zásady dvojinstančnosti takovýmto způsobem nejenže nepovede k porušení práva na spravedlivý proces účastníků řízení, nýbrž naopak posílí zajištění jedné z nejdůležitějších dalších součástí tohoto práva, a sice že účastníci řízení mají právo na to, aby jejich věc byla rozhodnuta v přiměřené době.

Právně komparatisticky lze k tomu, že zásada dvojinstančnosti není zásadou s právní silou ústavního charakteru, argumentovat např. judikaturou německého Spolkového ústavního soudu (např. usnesení z 26.3.1987 – sp. zn. 2 BvR 589/79, zveřejněno v *Neue Juristische Wochenschrift* 1987, str. 2427), podle níž z žádného ustanovení německého Základního zákona ani z principu právního státu neplyne právo účastníka řízení na přístup k odvolací instanci. Pokud tedy samotné právo na dvojinstanční řízení není ústavního charakteru, tím méně může být protiústavní, pokud se (některými) spornými skutečnostmi rozhodované věci poprvé zabývá až odvolací soud (viz k tomu též Lutz Strohn: *Dodatek ke zprávě o výsledcích analýzy českého občanského soudního řádu*, Twinning Project CZ 2000/IB/JH/05,

Strengthening the Operations of the Czech Supreme Court in the Assimilation and Application of the EC Acquis Czech Republic – Germany, 2003, str. 8).

Navrhovaný zákon tedy taxativně a poměrně striktně omezuje důvody, pro které odvolací soud zruší rozsudek soudu prvního stupně, a to s určitými výjimkami jen na situace, kdy se soud prvního stupně dopustil velmi závažných pochybení. Účastníci řízení mohou od státu a jeho justičního systému právem očekávat, že jejich soudní spor projde systémem rychle a že procedura bude pro ně srozumitelná. Taxativnost vymezení důvodů zrušení je v moderním procesním právu evropských států standardní metodou (srov. např. § 538 odst. 2 německého civilního řádu procesního ve znění účinném od 1.1.2002). Na rozdíl např. od německé úpravy však nejde navrhovaná novela tak daleko, že možnost zrušení rozhodnutí podmiňuje vedle existence zrušovacích důvodů též (kumulativně) návrhem účastníka na zrušení. Takováto právní úprava by se však mohla (a měla) objevit v eventuelní nové kodifikaci občanského práva procesního.

Nová právní úprava, a to je nutno samozřejmě mít na paměti, tím, že klade důraz na rychlost řízení a na to, že věc odvolací instancí zásadně projde pouze jednou, samozřejmě může vést k častějšímu nesouladu mezi skutkovými a právními zjištěními soudů první a soudů druhé instance – může se tedy častěji stávat to, že soudy odvolací rozhodnou s konečnou platností jinak, než jak rozhodly soudy prvního stupně.

K tomu, aby soudy prvního stupně věci vyřizovaly s patřičnou péčí, je má donutit zejména hrozba zrušení jejich rozhodnutí podle nového znění § 221 odst. 1 OSŘ, zvláště pak z důvodů podle písm. a). Takováto zrušovací rozhodnutí lze v rámci justiční statistiky evidovat a v případě, že se u některého soudce budou vyskytovat ve výrazně nadprůměrné míře, lze rozborem konkrétních případů vysledovat, zda dotyčný soudce řádně plní své povinnosti (zde je ovšem třeba poznamenat, že každé takové hodnocení musí být nanejvýš komplexní, musí zohledňovat i kvalitu rozhodovací činnosti příslušného odvolacího soudu, pracovní vytížení daného soudce, povahu a složitost rozhodovaných případů, chování účastníků aj. tak, aby nebyla narušena nezávislost soudců nadměrným tlakem na ně a nepřípustnou kontrolou ze strany justiční správy).

3. Soulad navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem ČR, evropským a mezinárodním právem

Navrhovaný zákon je koncipován tak, aby opatření směřující k urychlení soudního řízení byla v souladu s ústavním pořádkem (zejm. s čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 LZPS) a s mezinárodními úmluvami o lidských právech (zejm. s čl. 6 EÚLP). Zásada dvojinstančnosti, která se oslabuje, není sama o sobě ústavně zakotvenou zásadou spravedlivého procesu. Zásada přímosti je chráněna ustanovením věty druhé nového znění § 213 odst. 2 OSŘ.

Norem evropského práva nebo jiných norem mezinárodního práva veřejného než výše zmíněných mezinárodních kodifikací lidských práv se navrhovaný zákon nijak přímo nedotýká.

4. Předpokládaný finanční a hospodářský dopad

Přímý finanční dopad na státní rozpočet by neměl vzniknout. Nelze však vyloučit, že aplikace zákona v praxi s sebou přinese nutnost určitých přesunů soudců a administrativního personálu mezi jednotlivými stupni soudní soustavy (posílení odvolacích soudů a Nejvyššího soudu). K tomu může dojít jednak kvůli zvýšené pracnosti projednání věci u odvolacího soudu (častější nařizování jednání v důsledku častějšího provádění důkazů), jednak kvůli nárůstu počtu podaných dovolání u Nejvyššího soudu v souvislosti s tím, že se častěji budou lišit rozsudky soudu prvního stupně a soudu odvolacího, což bude častěji zakládat přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. a) OSŘ (ne však nutně jeho důvodnost).

Eventuální dodatečné náklady nelze v této chvíli kvantifikovat, protože závisí na tom, jak se v podmínkách nové úpravy změní rozhodovací praxe soudů a chování účastníků řízení. Uvedené těžkosti by však měly být ve střednědobém horizontu kompenzovány (a to i ve finančním pohledu) celkovou nižší zatížeností soudní soustavy v důsledku celkově nižší délky soudních řízení.

Navíc navrhovaná úprava tím, že povede ke zrychlení soudních řízení, sníží u účastníků řízení nejen přímé náklady na vedení sporů, ale i doprovodné náklady spojené s nutností dlouhou dobu čekat na výsledek sporu.

Ve výsledku tedy rozhodně dojde k výrazným úsporám u soukromých subjektů a zřejmě i u státu.

Zvláštní část

K čl. I.:

K bodu 1.:

Co se týče omezení „novot“ (nových skutečností a důkazů) v odvolacím řízení (viz zejm. § 205a, § 211a OSŘ), tato zásada, zavedená novelou č. 30/2000 Sb., která se v praxi osvědčila, bude zachována. Pokud se dokazování prováděné odvolacím soudem má podle jeho názoru ubírat jiným směrem, než který zvolil soud prvního stupně, nová tvrzení a nové důkazy mohou být v odvolacím řízení uplatněny zejména prostřednictvím ustanovení nového znění § 205a odst. 1 písm. d) až f) OSŘ.

K uplatnění nových skutečností (tvrzení) a nových důkazů podle nového § 205a odst. 1 písm. d) OSŘ dojde především tehdy, když soud prvního stupně v řízení před ním vedeném řádně zjistil skutkový stav pro účely právního posouzení věci, ke kterému dospěl, avšak soud odvolací má za to, že toto právní posouzení je nesprávné a že proto je třeba prokazovat jiné skutečnosti, než jaké byly prokazovány v řízení před soudem prvního stupně. V takovém případě rozhodnutí nelze zrušit (srov. k tomu nové znění § 221 odst. 1 písm. a) bod 1. OSŘ), takže odvolací soud musí ve věci jednat a s konečnou platností rozhodnout sám. K tomu samozřejmě bude zpravidla třeba provádět důkazy a posuzovat skutečnosti tvrzené účastníky, a to nezřídka včetně nových skutečností uplatněných právě zejména podle nového § 205a odst. 1 písm. d) OSŘ.

§ 205a odst. 1 písm. e) otevírá možnost uplatnění nových skutečností a důkazů i za jiných situací než za opomenutí řádného poučení podle § 119a odst. 1 OSŘ; vždy je však možno novoty uplatnit pouze za existence příčinné souvislosti mezi procesní vadou před soudem prvního stupně a nemožností dané skutečnosti či důkazy před tímto soudem uplatnit. Nové písm. e) v sobě tedy jako jednu z variant v zásadě (ne v plném rozsahu) obsahuje i dosavadní důvod pro jejich uplatnění dle stávajícího znění § 205a odst. 1 písm. d) OSŘ (porušení poučovací povinnosti podle § 119a odst. 1 OSŘ). Chybějící řádné poučení podle § 119a odst. 1 OSŘ nebude nově zrušovacím důvodem tehdy, když mezi jeho absencí a neuplatněním určitých skutečností či důkazů před soudem prvního stupně nebude shledána příčinná souvislost.

§ 205a odst. 1 písm f) pak váže možnost uplatnění nových skutečností a důkazů na to, že nemohly být před soudem prvního stupně bez zavinění účastníka, který je uplatňuje, uplatněny. Tento důvod v sobě zahrnuje i dosavadní důvod podle stávajícího znění § 205a odst. 1 písm. e) OSŘ (vznik resp. nastání nových skutečností či důkazů až po vyhlášení resp. vydání rozhodnutí soudu prvního stupně).

Formulace nových písm. d) až f) se inspiruje zejména právní úpravou v § 531 odst. 2 německého civilního řádu procesního platnou od 1.1.2002.

K bodu 2.:

Odvolacímu soudu se ukládá povinnost provádět dokazování v takovém rozsahu, v jakém je to pro rozhodnutí o věci třeba, s tím, že soud bude tyto důkazy provádět (až na výjimku, kdy je provádí prostřednictvím dožádaného soudu) sám, tedy nikoli prostřednictvím soudu prvního stupně. Rozsah dokazování prováděného odvolacím soudem není na rozdíl od současné úpravy omezen pouze na dokazování, které není rozsáhlé a které lze provést bez průtahů.

Obdobné použití ustanovení § 39 znamená, že jako dožádaný soud může působit vedle ostatních okresních soudů též okresní soud, který rozhodoval jako soud prvního stupně (nikoli však krajský soud, rozhodoval-li tento jako soud prvního stupně), ovšem pouze za splnění podmínek § 39 odst. 1 OSŘ první alternativy (dožádáním u okresního soudu, který ve věci rozhodoval jako soud prvního stupně, lze provést pouze úkony, které by odvolací soud mohl provést jen s obtížemi nebo se zvýšenými, neúčelnými náklady); druhá alternativa § 39 odst. 1 (úkony, které v obvodu odvolacího soudu provést nelze) nepřípadá z povahy věci ve vztahu k okresnímu soudu, který rozhodoval ve věci jako soud prvního stupně, vůbec v úvahu.

Za účelem zachování ústavní zásady přímosti soudního řízení se stanovuje bezvýjimečná povinnost odvolacího soudu zopakovat důkazy, má-li odvolací soud za to, že důkazy, které provedl soud prvního stupně, je třeba hodnotit jinak.

Za účelem zajištění předvídatelnosti soudního rozhodování se i pro řízení před odvolacím soudem výslovně stanoví obdobné použití § 118a OSŘ o poučovací povinnosti

soudu o povinnosti tvrzení, o povinnosti důkazní, o právním posuzování věci a o dalších procesních právech účastníků (pro odstranění případných pochybností, zda § 118a platí v odvolacím řízení na základě generální klausule uvedené v § 211 OSŘ).

K bodům 3. a 4.:

Novela musí reflektovat skutečnost, že odvolací soudy se z instance v zásadě jen přezkumné stanou plnohodnotnými skutkovými instancemi, ovšem za současného zachování principu neúplné apelace.

Proto novela ruší dosavadní striktní zákaz přistoupení a záměny účastníka (§ 92 OSŘ), vzájemné žaloby (§ 97 OSŘ) a vzájemné žaloby v podobě námitky započtení (§ 98 OSŘ). Uvedené úkony může účastník učinit i v řízení odvolacím, ovšem jen tehdy, jsou-li ohledně skutečností a důkazů vztahujících se k těmto úkonům buď splněny podmínky § 205a, tj. skutečnosti a důkazy jsou jako „novoty“ připuštěny, protože je ve vztahu k nim splněna některá ze skutkových podstat § 205a odst. 1 OSŘ nebo pokud jde o některé z řízení podle § 120 odst. 2 OSŘ (viz § 205a odst. 2), anebo pokud důvodnost úkonu účastníka podle § 92, § 97 či § 98 OSŘ plyne již ze skutečností uvedených a důkazů provedených v řízení před soudem prvního stupně a úkon nemohl být účastníkem před soudem prvního stupně bez zavinění tohoto účastníka učiněn. Obdobně je koncipováno zmírnění striktního zákazu uplatnit nový nárok (nové znění § 216 odst. 2 OSŘ).

Ustanovení § 216 odst. 3 OSŘ se ponechává nedotčeno. Dosažení „klidu řízení“, pokud jej všichni účastníci skutečně chtějí, je možné cestou shodného návrhu účastníků (§ 110 OSŘ ve spojení s § 211 OSŘ). Není žádný důvod, proč škálu možností, jak klidu řízení dosáhnout, rozšířit o možnost uplatnění všech alternativ § 110 OSŘ.

Jsou-li úkony podle § 92, 97 či 98 OSŘ nebo nové nároky uplatněny v souladu s § 216 odst. 1, 2, rozhodne o nich s konečnou platností (de facto v jediné instanci) odvolací soud (samozřejmě jen tehdy, pokud nedojde ke zrušení napadeného rozhodnutí podle § 221 odst. 1 OSŘ v novém znění).

K bodům 5. a 6.:

Jednoznačně se stanoví, že odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně buď potvrdí, je-li věcně správné, anebo změní, není-li věcně správné; zrušení rozhodnutí je subsidiární a může nastat pouze za situace, kdy jednak rozhodnutí soudu prvního stupně není věcně správné, jednak je dán některý z taxativně vymezených důvodů zrušení stanovených v novém znění § 221 OSŘ.

K bodu 7.:

Taxativně vymezené důvody zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně lze podle jejich obsahu rozdělit na dvě základní kategorie – důvody stanovené v novém znění § 221 odst. 1 písm. a) a důvody stanovené v písm. b) až f).

Ke všem důvodům zrušení musí odvolací soud přihlédnout z úřední povinnosti a jsou-li dány, napadené rozhodnutí vždy zrušit.

Důvody zrušení podle nového znění § 221 odst. 1 písm. a) mají zejména bránit tomu, aby soudy prvního stupně vykonávaly svoji práci nedbale, v očekávání, že za ně kauzu takzvaně „dodělají“ soudy odvolací. Není však důvodu nutit soud prvního stupně k tomu, aby, třebaže případ projednal pečlivě, ve věci znovu rozhodoval na základě vázanosti právním názorem odvolacího soudu, pokud odvolací soud má za to, že věc je třeba po skutkové či právní stránce posuzovat jinak – v těchto případech je na odvolacím soudu, aby ve věci sám jednal, dokazoval a rozhodl podle svého názoru, který je pak názorem konečným a závazným (pomineme-li možnost napadení rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním či jinými mimořádnými opravnými prostředky).

Další důvody zrušení rozhodnutí lze rozdělit na dvě subkategorie – jednak jsou to důvody podle nového znění § 221 odst. 1 písm. b) až d), kdy je důvodné rozhodnutí zrušit, protože došlo k natolik zásadním a pro výsledek řízení klíčovým vadám řízení, že je třeba tyto vady napravit a řízení po jejich nápravě (zpravidla) konat znovu.

Zrušovací důvody podle písm. e) pak vycházejí z toho, že u rozsudků pro zmeškání a pro uznání soud prvního stupně v praxi hlouběji nezkoumá hmotněprávní podstatu sporu.

Pokud tyto rozsudky nejsou správné (tj. nebyly splněny podmínky pro jejich vydání, neboť pouze toto je u uvedených rozsudků odvolacím důvodem – viz § 205b OSŘ), pak je namístě tyto rozsudky zrušit a věc vrátit do stadia řízení před soudem prvního stupně, aby se soud prvního stupně mohl věci meritorně zabývat.

Složitější je situace u rozsudků částečných a mezitímních. V některých případech bude možno jejich nesprávnost napravit změnou rozsudku; pak je odvolací soud povinen tak učinit. V některých případech však úvahy soudu prvního stupně vedoucí k částečnému či mezitímnímu rozsudku mohou být natolik chybné, že je třeba, aby se řešení sporu vydalo zcela jinou cestou, než jakou zvolil soud prvního stupně. V takovém případě není namístě, aby ve věci již nadále jednal a rozhodoval pouze soud odvolací, a proto lze tyto rozsudky zrušit.

K bodu 8.:

Vzhledem k nové taxativní dikci § 221 odst. 1 OSŘ se upravuje možnost přikázání věci jinému senátu (samosoudci) či soudu tak, že toto připadá v úvahu pouze tehdy, když se rozhodnutí ruší kvůli závažným vadám. Nové znění ustanovení § 221 odst. 3 OSŘ nezakládá samostatný zrušovací důvod. Odvolací soud zruší rozhodnutí vždy jen, je-li dán některý z taxativně vymezených důvodů podle § 221 ods. 1 písm. a) až f) OSŘ; postoupit věc jinému senátu (samosoudci) či soudu může jen, je-li v daném konkrétním případě důvod zrušení naplňující některou ze skutkových podstat § 221 odst. písm. a) až f) takový, že má charakter závažné (tedy nikoli běžné) vady. Postoupení však není ani v těchto případech na místě vždy – pouze tehdy, když podle úsudku odvolacího soudu podepřeného konkrétními skutečnostmi je zde důvod k obavě, zda by řízení skončilo odpovídajícím způsobem, pokud by se konalo před tímž senátem (samosoudcem) či soudem.

Ohledně samotného institutu přikázání věci odvolacím soudem jinému soudci či soudu první instance lze mít jisté pochybnosti stran jeho ústavní konformity ve vztahu k ústavně zaručenému právu na zákonného soudce (viz např. názor Ústavního soudu vyslovený v nálezu sp. zn. III ÚS 200/98, viz též formulaci § 42 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích). Vzhledem k tomu, že však uvedený institut existuje v občanském soudním řádu již dlouhou dobu a nebyl zatím relevantně napaden, ponechává jej návrh, který by měl být pouhou dílčí a dočasnou novelou, jako takový v občanském soudním řádu nedotčen, s tím, že

jeho případné zrušení či modifikace může být součástí eventuelní předpokládané nové kodifikace občanského práva procesního.

K čl. II.:

Vzhledem k naléhavosti potřeby urychlit soudní řízení, a to i ta řízení, která již byla zahájena, je navrhováno, aby se ustanovení novely použila i na odvolací řízení zahájená před účinností tohoto zákona.

Lze připustit, že toto je u intertemporálních ustanovení poměrně nezvyklé. K případné námitce, že takováto úprava přechodných ustanovení mění procesní „pravidla hry“ v průběhu hry samotné, lze poznamenat, že ve vztahu k dosavadním procesním strategiím účastníků dochází ke změně toliko v tom, že účastníci již nadále nemohou spoléhat na to, že věc si budou mezi sebou neustále předávat soudy prvního stupně a soudy odvolací. Pokud tedy někteří z účastníků dosud volili tzv. zdržovací taktiku, nezbude jim zřejmě, než ji opustit. V tom však lze stěží spatřovat zásah do legitimních procesních práv a zájmů účastníků. Rozšíření možností uplatnění nových skutečností a důkazů (nové znění § 205a OSŘ) pak zaručuje, že i v již probíhajících řízeních budou účastníci moci před odvolacím soudem uplatňovat všechny skutečnosti a důkazy, které by mohly být pro rozhodnutí ve věci relevantní a které v řízení před soudem prvního stupně neuplatnili z legitimních důvodů.

K čl. III.:

Účinnost zákona se navrhuje od 1. ledna 2005. Vzhledem k tomu, že se jedná o dílčí novelizaci, byť s poměrně dalekosáhlými důsledky, která ovšem není spojena s nutností zásadních organizačních, personálních či jiných opatření, postačí očekávaná cca. tří- až čtyřměsíční legisvakance k tomu, aby se soudy, účastníci řízení a další osoby s novelou v potřebné míře seznámili.

V Praze dne 20. 4. 04

Jiří Pospíšil v.r.

Radim Chytka v.r.

Martin Říman v.r.

Pavel Hrnčíř v.r.

Miroslav Pátek v.r.

Zdeňka Horníková v.r.

Eva Dundáčková v.r.

Petr Krill v.r.

Jaroslav Pešán v.r.

Jaroslav Zvěřina v.r.

Tomáš Hasil v.r.

Lubomír Suk v.r.

Miloš Patera

Aleš Rozehnal v.r.

Josef Bíža v.r.

Jan Zahradil v.r.

Václav Mencl v.r.

Miloslav Kučera v.r.

Tom Zajíček v.r.

Jaroslav Plachý v.r.

Petr Nečas v.r.

**Příslušná ustanovení občanského soudního
řádu ve znění navrhovaného zákona**

ČÁST ČTVRTÁ

Opravné prostředky

Hlava první Odvolání

Podání odvolání

§ 201

Účastník může napadnout rozhodnutí okresního soudu nebo rozhodnutí krajského soudu vydané v řízení v prvním stupni odvoláním, pokud to zákon nevyklučuje.

§ 202

- (1) Odvolání není přípustné proti usnesení, jímž
- a) se upravuje vedení řízení;
 - b) byl k řízení přibrán další účastník (§ 94 odst. 3);
 - c) bylo zahájeno řízení bez návrhu;
 - d) byl účastník vyzván, aby neúplné, nesrozumitelné nebo neurčité podání doplnil nebo opravil (§ 43 odst. 1);
 - e) bylo prominuto zmeškání lhůty;
 - f) byla nebo nebyla připuštěna změna návrhu;
 - g) bylo rozhodnuto o svědečném nebo o nárocích podle § 139 odst. 3;
 - h) byl schválen smír;
 - i) byl zamítnut návrh na přerušování řízení podle § 109 nebo podle § 110;
 - j) byl žalovaný vyzván, aby se ve věci písemně vyjádřil (§ 114b);
 - k) bylo opraveno rozhodnutí, netýká-li se oprava výroku rozhodnutí.

(2) Odvolání není přípustné proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 2 000 Kč, k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží; to neplatí u rozsudku pro uznání a u rozsudku pro zmeškání.

(3) Odvolání jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné.

§ 203

(1) Vedlejší účastník může podat odvolání jen tehdy, jestliže do řízení vstoupil nejpozději do patnácti dnů od doručení rozhodnutí účastníku, kterého v řízení podporuje. Odvolání vedlejšího účastníka není přípustné, jestliže se jím podporovaný účastník odvolání vzdal nebo jestliže s odvoláním vedlejšího účastníka nesouhlasí.

(2) Státní zastupitelství může podat odvolání jen ve věcech uvedených v § 35 odst. 1 a jen tehdy, jestliže do řízení vstoupilo dříve, než uplynula odvolací lhůta všem účastníkům řízení.

(3) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových může podat odvolání jen v případech a za podmínek uvedených v § 35a a jen tehdy, jestliže do řízení vstoupil dříve, než uplynula odvolací lhůta všem účastníkům řízení.

§ 204

(1) Odvolání se podává do patnácti dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Bylo-li vydáno opravné usnesení týkající se výroku rozhodnutí, běží tato lhůta znovu od právní moci opravného usnesení.

(2) Odvolání je podáno včas také tehdy, jestliže bylo podáno po uplynutí patnáctidenní lhůty proto, že se odvolatel řídil nesprávným poučením soudu o odvolání. Neobsahuje-li rozhodnutí poučení o odvolání, o lhůtě k odvolání nebo o soudu, u něhož se podává, nebo obsahuje-li nesprávné poučení o tom, že odvolání není přípustné, lze podat odvolání do tří měsíců od doručení.

(3) O prominutí zmeškání lhůty k odvolání rozhoduje soud prvního stupně. Prominutí zmeškání lhůty k odvolání není přípustné, jde-li o odvolání proti rozsudku, kterým bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné nebo že není; v těchto případech také neplatí ustanovení odstavce 2 věty druhé.

Náležitosti odvolání

§ 205

(1) V odvolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se napadá, v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu (odvolací důvod) a čeho se odvolatel domáhá (odvolací návrh).

(2) Odvolání proti rozsudku nebo usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé, lze odůvodnit jen tím, že

- a) nebyly splněny podmínky řízení, rozhodoval věcně nepřislušný soud prvního stupně, rozhodnutí soudu prvního stupně vydal vyloučený soudce (přisedící) nebo soud prvního stupně byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát,
- b) soud prvního stupně nepřihlédl k odvolatelem tvrzeným skutečnostem nebo k jím označeným důkazům, ačkoliv k tomu nebyly splněny předpoklady podle § 118b nebo § 118c, popřípadě § 175 odst. 4 části první věty za středníkem,
- c) řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci,
- d) soud prvního stupně neúplně zjistil skutkový stav věci, neboť neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností,
- e) soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním,
- f) dosud zjištěný skutkový stav neobstojí, neboť tu jsou další skutečnosti nebo jiné důkazy, které nebyly dosud uplatněny (§ 205a),
- g) rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

(3) Odvolatel může bez souhlasu soudu měnit odvolací návrhy a odvolací důvody i po uplynutí lhůty k odvolání.

(4) Rozsah, v jakém se rozhodnutí napadá, může odvolatel měnit jen po dobu trvání lhůty k odvolání.

§ 205a

~~(1) Skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže a) se týkají podmínek řízení, věcné příslušnosti soudu, vyloučení soudce (přisedícího) nebo obsazení soudu;~~

- b) jimi má být prokázáno, že v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci;
- c) jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně;
- d) odvolatel nebyl řádně poučen podle § 119a odst. 1;
- e) nastaly (vznikly) po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně.

(1) Skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže

- a) se týkají podmínek řízení, věcné příslušnosti soudu, vyloučení soudce (přisedícího) nebo obsazení soudu;**
- b) jimi má být prokázáno, že v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci;**
- c) jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně;**
- d) se týkají okolností, které byly soudem prvního stupně zjevně přehlédnuty nebo které jim byly zjevně považovány za nerozhodné;**
- e) nemohly být před soudem prvního stupně uplatněny v důsledku procesní vady v řízení před ním;**
- f) nemohly být před soudem prvního stupně uplatněny bez zavinění účastníka, který je uplatňuje.**

(2) Ve věcech uvedených v § 120 odst. 2 omezení podle odstavce 1 neplatí.

§ 205b

U odvolání proti rozsudku pro uznání nebo proti rozsudku pro zmeškání jsou odvolacím důvodem jen vady uvedené v § 205 odst. 2 písm. a) a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání (§ 153a, 153b).

Účinky odvolání

§ 206

(1) Podá-li ten, kdo je k tomu oprávněn, včas přípustné odvolání, nenabývá rozhodnutí právní moci, dokud o odvolání pravomocně nerozhodne odvolací soud.

(2) Bylo-li však rozhodnuto o několika právech se samostatným skutkovým základem nebo týká-li se rozhodnutí několika účastníků, z nichž každý jedná v řízení sám za sebe (§ 91 odst. 1) a odvolání se výslovně vztahuje jen na některá práva nebo na některé účastníky, není právní moc výroku, který není napaden, odvoláním dotčena. To neplatí v případech, kdy na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním nebyl výslovně dotčen, nebo jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.

(3) Právní moc ostatních výroků není dotčena také tehdy, jestliže odvolání směřuje pouze proti výroku o nákladech řízení, o příslušenství pohledávky, o lhůtě k plnění nebo o předběžné vykonatelnosti rozsudku.

Vzdání se odvolání a jeho vzetí zpět

§ 207

(1) Vzdát se odvolání je možno jedině vůči soudu, a to až po vyhlášení (vydání) rozhodnutí.

(2) Dokud o odvolání nebylo rozhodnuto, je možno vzít je zpět; v takovém případě odvolací soud odvolací řízení zastaví. Vzal-li někdo odvolání zpět, nemůže je podat znovu.

Úkony soudu prvního stupně

§ 208

(1) Opožděně podané odvolání předseda senátu soudu prvního stupně usnesením odmítne.

(2) Jako opožděné nemůže být odmítnuto odvolání, které bylo ve lhůtě podáno u odvolacího soudu nebo do protokolu u nepřislušného soudu. Totéž platí, bylo-li odvolání proti rozhodnutí o předběžném opatření podle § 76a podáno ve lhůtě u soudu příslušného podle § 88 písm. c).

nadpis zrušen

§ 209

Předseda senátu soudu prvního stupně se postará o odstranění případných vad ve včas podaném odvolání (§ 43). Nezdaří-li se mu vady odstranit nebo má-li za to, že odvolání je podáno tím, kdo k němu není oprávněn, nebo že není přípustné, předloží věc po uplynutí odvolací lhůty se zprávou o tom odvolacímu soudu.

§ 210

(1) Nejde-li o případy uvedené v § 208 nebo v § 209, doručí předseda senátu odvolání, které směřuje proti rozsudku nebo proti usnesení ve věci samé, ostatním účastníkům.

(2) Je-li to třeba, vyšetří předseda senátu, zda jsou splněny podmínky řízení, opatří zprávy a listiny, jichž se odvolatel nebo jiní účastníci dovolávají, a provede i jiná podobná šetření.

(3) Jakmile všem účastníkům uplyne lhůta k podání odvolání a jakmile jsou provedena šetření podle odstavce 2, předloží předseda senátu věc odvolacímu soudu; ve zprávě též uvede, že považuje odvolání za podané ve lhůtě.

§ 210a

Usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek nebo usnesení, z něhož nenabyla dosud práva osoba jiná než odvolatel, nebo usnesení, kterým bylo uloženo pořádkové opatření (§ 53), nebo usnesení o odmítnutí žaloby, popřípadě jiného návrhu na zahájení řízení (§ 43 odst. 2, § 75a odst. 1), nebo usnesení o odmítnutí odvolání (§ 208), anebo usnesení o předběžném opatření podle § 76a, může k odvolání změnit přímo soud prvního stupně, pokud odvolání v celém rozsahu vyhoví.

Řízení u odvolacího soudu

§ 211

Pro řízení u odvolacího soudu platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud není stanoveno něco jiného.

§ 211a

Jiní účastníci řízení než odvolatel mohou u odvolacího soudu namítat skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jen za podmínek uvedených v § 205a nebo tehdy, neplatí-li pro odvolatele omezení odvolacích důvodů podle § 205a odst. 1.

§ 212

Odvolací soud projedná věc v mezích, ve kterých se odvolatel domáhá přezkoumání rozhodnutí. Tímto rozsahem není vázán

- a) ve věcech, v nichž lze zahájit řízení bez návrhu,
- b) v případech, kdy na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním nebyl dotčen,
- c) v případech, kde jde o taková společná práva nebo povinnosti, že se rozhodnutí musí vztahovat na všechny účastníky, kteří vystupují na jedné straně, a kde platí úkony jednoho z nich i pro ostatní (§ 91 odst. 2), třebaže odvolání podal jen některý z účastníků,
- d) jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.

§ 212a

(1) Není-li dále stanoveno jinak, rozhodnutí soudu prvního stupně lze přezkoumat i z důvodů, které nebyly v odvolání uplatněny (§ 205 odst. 2).

(2) Rozsudek nebo usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé, nelze přezkoumat podle odstavce 1, neobsahuje-li odvolání přes výzvu soudu (§ 43 a 209) ve věcech neuvedených v § 120 odst. 2 žádné odvolací důvody.

(3) K novým skutečnostem nebo důkazům (§ 205a odst. 1 a § 211a) odvolací soud smí, s výjimkou věcí uvedených v § 120 odst. 2, přihlídnout, jen když byly uplatněny.

(4) Rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání odvolací soud přezkoumá jen z důvodů uvedených v § 205b.

(5) Odvolací soud též přihlédně k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3. K jiným vadám řízení před soudem prvního stupně přihlíží odvolací soud, jen když mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

§ 213

(1) Odvolací soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně.

(2) ~~Odvolací soud může opakovat dokazování nebo je i doplnit, nejde-li o rozsáhlejší doplnění a lze-li je provést bez průtahů. Dokazování doplní buď sám nebo prostřednictvím soudu prvního stupně, anebo soudu dožádaného.~~ **Odvolací soud zopakuje nebo doplní dokazování v rozsahu, v jakém je to pro rozhodnutí o věci třeba. Pokud odvolací soud má za to, že důkazy, které provedl soud prvního stupně, je třeba hodnotit jinak, vždy je**

zopakuje. Dokazování doplní nebo zopakuje odvolací soud sám, § 39 platí obdobně. Rovněž § 118a platí obdobně.

(3) Při zjišťování skutkového stavu odvolací soud nepřihlíží ke skutečnostem nebo důkazům, které byly účastníky řízení uplatněny v rozporu s § 205a nebo § 211a.

§ 214

(1) K projednání odvolání nařídí předseda senátu odvolacího soudu jednání.

(2) Jednání není třeba nařizovat, jestliže

- a) se odmítá odvolání;
- b) se zastavuje nebo přerušuje odvolací řízení;
- c) odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, které se podle zákona vydává bez nařízení jednání nebo kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé;
- d) se zrušuje rozhodnutí podle § 221 odst. 1;
- e) odvolání se týká toliko nákladů řízení, lhůty k plnění nebo předběžné vykonatelnosti.

(3) Jednání není třeba nařizovat také tehdy, bylo-li odvolání podáno jen z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí; to neplatí, jestliže odvolací soud postupuje podle § 213.

§ 215

Na začátku jednání podá předseda nebo pověřený člen senátu zprávu o dosavadním průběhu řízení. Potom se vyjádří účastníci a přednesou své návrhy.

§ 216

(1) ~~Ustanovení § 92, 97 a 98 pro odvolací řízení neplatí.~~ **Ustanovení § 92, 97 a 98 pro odvolací řízení platí, jen pokud jsou ohledně skutečností a důkazů vztahujících se k úkonům účastníků podle těchto ustanovení splněny podmínky § 205a nebo pokud důvodnost úkonu účastníka plyne již ze skutečností uvedených a důkazů provedených v řízení před soudem prvního stupně a úkon nemohl být před soudem prvního stupně učiněn bez zavinění účastníka, který jej činí.**

(2) ~~V odvolacím řízení nelze uplatnit nový nárok.~~ **V odvolacím řízení lze uplatnit nový nárok, jen pokud jsou ohledně skutečností a důkazů vztahujících se k tomuto nároku splněny podmínky § 205a nebo pokud důvodnost nároku plyne již ze skutečností uvedených a důkazů provedených v řízení před soudem prvního stupně a nárok nemohl být před soudem prvního stupně uplatněn bez zavinění účastníka, který jej uplatňuje.**

(3) Není důvodem pro přerušování řízení, jestliže se účastníci nebo některý z nich nedostaví k jednání u odvolacího soudu.

§ 217

zrušen

Rozhodnutí o odvolání

§ 218

Odvolací soud odmítne odvolání, které

- a) zrušeno
- b) bylo podáno někým, kdo k odvolání není oprávněn;
- c) směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné.

§ 218a

Nerozhodl-li předseda senátu soudu prvního stupně podle § 208 odst. 1, ačkoliv odvolání bylo podáno opožděně, rozhodne o odmítnutí odvolání pro opožděnost odvolací soud. Je-li to třeba, provede potřebná šetření buď sám nebo prostřednictvím soudu prvního stupně anebo soudu dožádaného.

§ 219

Odvolací soud rozhodnutí potvrdí, je-li věcně správné.

§ 220

~~(1) Odvolací soud změní rozhodnutí, jestliže soud prvního stupně rozhodl nesprávně, ačkoli správně zjistil skutkový stav. **Odvolací soud změní rozhodnutí, jestliže rozhodnutí soudu prvního stupně není věcně správné.**~~

~~(2) Odvolací soud může změnit rozhodnutí i tehdy, jestliže po doplnění dokazování je skutkový stav věci zjištěn tak, že je možno o věci rozhodnout.~~

~~(3) **(2)** Odvolací soud změní rozhodnutí také tehdy, jestliže schválí smír.~~

§ 221

~~(1) Nejsou-li podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí, soud je zruší. Učiní tak zejména, jestliže:~~

- ~~a) ke zjištění skutkového stavu věci je třeba provést další důkazy (§ 120), které nemohou být provedeny v odvolacím řízení (§ 213 odst. 2); ustanovení § 213 odst. 3 tím nesmí být dotčeno;~~
- ~~b) tu jsou takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo rozhodoval věcně nepřislušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát;~~
- ~~c) rozsudek není přezkoumatelný pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů;~~
- ~~d) soud nepřibral za účastníka toho, kdo měl být účastníkem;~~
- ~~e) soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení.~~

~~**(1) Namísto toho, aby rozhodnutí soudu prvního stupně změnil, odvolací soud je zruší, jestliže:**~~

~~**a) je třeba napravit zásadní procesní vadu řízení před soudem prvního stupně spočívající v tom, že**~~

~~**1. soud prvního stupně zcela nedostatečně zjistil skutkový stav věci a toto zjištění je pro skončení řízení ve věci potřeba; za zcela nedostatečné zjištění skutkového stavu se nepovažuje, pokud soud prvního stupně v řízení před ním vedeném**~~

řádně zjistil skutkový stav pro účely právního posouzení věci, ke kterému dospěl, a soud odvolací má za to, že toto právní posouzení je nesprávné a že proto je třeba prokazovat jiné skutečnosti, než jaké byly prokazovány v řízení před soudem prvního stupně, nebo

2. rozhodnutí je zcela nepřezkoumatelné pro jeho naprostou nesrozumitelnost nebo pro naprostý nedostatek důvodů, má-li být odůvodněno,

b) řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo že rozhodoval věcně nepříslušný soud nebo vyloučený soudce anebo že soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát,

c) soud nepřibral za účastníka toho, kdo měl být účastníkem,

d) soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení,

e) byl odvoláním napaden rozsudek pro zmeškání nebo pro uznání,

f) byl odvoláním napaden částečný nebo mezitímní rozsudek a nápravy jeho nesprávnosti nelze dosáhnout jeho změnou.

(2) Zruší-li odvolací soud rozhodnutí,

a) vrátí věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení, nebo

b) postoupí věc věcně příslušnému okresnímu nebo krajskému soudu, popřípadě soudu zřízenému k projednávání a rozhodování věcí určitého druhu, anebo

c) rozhodne o zastavení řízení, jestliže je tu takový nedostatek podmínek řízení, který nelze odstranit (§ 104 odst. 1); není-li dána pravomoc soudů, rozhodne též o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží.

(3) Zruší-li odvolací soud rozhodnutí proto, že ~~nebyl dodržen závazný právní názor (§ 226 odst. 1, § 235h odst. 2 věta druhá a § 243d odst. 1) nebo že v řízení došlo k závažným vadám,~~ může nařídit, aby v dalším řízení věc projednal a rozhodl jiný senát (samosoudce), nebo přikázat věc k dalšímu řízení jinému soudu prvního stupně, kterému je nadřízen.

§ 221a

Odvolací soud může rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit, i když je navrhována jeho změna, a naopak.

§ 222

(1) Jestliže odvolatel vezme odvolání zpět, právní moc napadeného rozhodnutí nastane, jako kdyby k podání odvolání nedošlo; to neplatí u rozsudku, kterým bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné nebo že není.

(2) Nerozhodl-li soud prvního stupně o některé části předmětu řízení, o nákladech řízení nebo o návrhu na předběžnou vykonatelnost, odvolací soud může ještě před rozhodnutím o odvolání nařídit, aby své rozhodnutí doplnil (§ 166).

(3) Za podmínek § 164 může odvolací soud také nařídit opravu napadeného rozhodnutí.

§ 222a

(1) Vezme-li žalobce (navrhovatel) za odvolacího řízení zpět návrh na zahájení řízení, odvolací soud zcela, popřípadě v rozsahu zpětvzetí návrhu, zruší rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení zastaví; to neplatí, bylo-li odvolání podáno opožděně nebo někým, kdo k odvolání nebyl oprávněn, anebo proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

(2) Jestliže ostatní účastníci se zpětvzetím návrhu z vážných důvodů nesouhlasí, odvolací soud rozhodne, že zpětvzetí návrhu není účinné; v takovém případě po právní moci usnesení pokračuje v odvolacím řízení.

(3) Ustanovení odstavce 2 neplatí, jde-li o zpětvzetí návrhu na rozvod, neplatnost manželství nebo určení, zda tu manželství je či není.

§ 223

Odvolací soud rozhoduje rozsudkem, jestliže potvrzuje nebo mění rozsudek; jinak rozhoduje usnesením.

Náklady odvolacího řízení

§ 224

(1) Ustanovení o nákladech řízení před soudem prvního stupně platí přiměřeně i pro řízení odvolací.

(2) Změní-li odvolací soud rozhodnutí, rozhodne i o nákladech řízení u soudu prvního stupně.

(3) Zruší-li odvolací soud rozhodnutí a vrátí-li věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení nebo věc postoupí věcně příslušnému soudu, rozhodne o náhradě nákladů soud prvního stupně v novém rozhodnutí o věci.

Další průběh řízení

§ 225

Soud prvního stupně doručí rozhodnutí o odvolání, pokud je nedoručil odvolací soud přímo.

§ 226

(1) Bylo-li rozhodnutí zrušeno a byla-li věc vrácena k dalšímu řízení, je soud prvního stupně vázán právním názorem odvolacího soudu.

(2) Bylo-li rozhodnutí zrušeno a věc postoupena věcně příslušnému soudu, nepoužije se v dalším řízení § 104a. Z výsledků dosavadního řízení lze při novém projednání věci vycházet pouze z uznání žalovaného a ze shodných skutkových tvrzení účastníků; se souhlasem účastníků lze vycházet také z některých nebo ze všech provedených důkazů.

nadpis vypuštěn

§ 227

zrušen